

Ковальчук Людмила Іванівна

Ковальчук Людмила Іванівна [03.01.1939, с. Борівка Макарівського р-ну Київської обл., нині Макарівської селищної громади Бучанського р-ну Київської обл. – 24.09.2020, Київ] – організатор бібліотечної справи, довголітній директор *Публічної бібліотеки імені Лесі Українки для дорослих м. Києва* (1964–2016), громадський діяч.

Народилася в селянській родині. Рано втратила батька – голову Борівської сільради, під час війни – члена підпільної організації, який загинув у гестапо в грудні 1942 р. Навчалася в Борівській семирічній школі (1945–1952). На вибір майбутньої професії вплинув приклад близької родички Ольги Клименко – завідувачки *медичної бібліотеки* в Києві, що згодом стала книгозбірнею Національного інституту серцево-судинної хірургії ім. М. М. Амосова Національної академії медичних наук України. Середню освіту і бібліотечний фах здобула в Київському технікумі підготовки культосвітніх працівників (нині – *Академія мистецтв імені Павла Чубинського*) у 1952–1955 рр. Після закінчення технікуму працювала завідувачкою бібліотеки в рідному селі. Обиралася депутатом Борівської сільської ради депутатів трудящих, брала активну участь у громадському житті села.

У 1959–1964 рр. заочно навчалась у Харківському державному бібліотечному інституті (нині – *Харківська державна академія культури*). Після закінчення вишу відповідно до наказу Управління культури виконкому Київської міської ради депутатів трудящих від 20 липня 1964 р. № 92 була призначена завідувачкою Бібліотеки імені Лесі Українки Шевченківського району м. Києва.

Під кваліфікованим керівництвом Л. Ковальчук, завдяки її лідерським і вольовим якостям, винятковій працьовитості, новаторському менеджерському хисту, вмінню власним прикладом згуртувати бібліотечних

працівників на вдосконалення організації обслуговування киян книгою звичайна невеличка книгозбірня зі штатом у п'ять працівників, що розміщувалась у тісному непристосованому приміщенні, досить швидко отримала нове зручне приміщення, була реорганізована в центральну бібліотеку Шевченківського району, а згодом – у центральну публічну бібліотеку столиці України. Нині Публічна бібліотека імені Лесі Українки для дорослих м. Києва є центральним міським книгосховищем вітчизняних творів друку, краєзнавчої літератури та літератури іноземними мовами на різних носіях інформації, міським центром інформації з питань культури та мистецтва, науково-методичним центром *публічних бібліотек* столиці, базою Департаменту культури виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) з питань розвитку бібліотечної справи у місті.

У 1974 р. на базі Публічної бібліотеки імені Лесі Українки як опорної вперше в Києві проведено вдалий експеримент щодо централізації мережі державних масових бібліотек у межах одного адміністративного району (Шевченківського) міста. Завдяки значній за обсягом організаційній роботі, виконаній Л. Ковальчук, експеримент визнано успішним, надалі за цим прикладом було утворено ЦБС і в інших районах Києва.

З розширенням покладених на Публічну бібліотеку імені Лесі Українки функцій, появою низки її філій з'явилися нові структурні підрозділи, зріс її штат. Успішна діяльність книгозбірні була відзначена дипломом та срібною медаллю ВДНГ СРСР (1981). У 1991 р. на базі Публічної бібліотеки створено відділ зарубіжної україніки (того ж року аналогічний відділ створено у ЦНБ АН УРСР (нині – *Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського*). За участю Л. Ковальчук започатковано міжнародні конференції з реалізації проєкту «Пульман» – програми розвитку публічних бібліотек країн Європи, а також виставки, зустрічі з відомими людьми, інші публічні заходи в стінах бібліотеки. Запрацював театральний відеолекторій, клуб шанувальників музики. У співпраці з інститутом «Союзгазпроєкт» Л. Ковальчук, шанувальниця української пісні, організувала об'єднаний хор.

Регулярно виступала у пресі з актуальних питань діяльності бібліотек, захисту культурної спадщини. Є автором статей з питань фандрейзингової діяльності публічних бібліотек, їх участі у створенні єдиного інформаційного простору, удосконалення бібліотечного обслуговування етнічних громад Києва» та ін.

Л. Ковальчук активно займалася громадськими справами. Протягом 15 років обиралася депутатом Шевченківської райради м. Києва, де очолювала постійну комісію з питань культури. Входила до складу Громадської гуманітарної ради м. Києва, була членом колегії Департаменту культури виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації), неодноразово обиралася віце-президентом *Української бібліотечної асоціації*, курувала питання соціального захисту працівників бібліотек. Брала активну участь у заходах зі

збереження київських книгозбірень, що опинилися під загрозою виселення з орендованих приміщень, у вирішенні інших проблем бібліотек та їхніх працівників.

Визнанням заслуг Л. Ковальчук в організації бібліотечної справи та в громадській, культуротворчій діяльності стали нагородження її державними орденами «Знак Пошани» (1976), Трудового Червоного Прапора (1986), княгині Ольги III ступеня (2000), медалями «За трудову доблесть», «У пам'ять 1500-річчя Києва», «Ветеран праці»; відзнакою Президента України – ювілейною медаллю «20 років незалежності України» (2011), іншими медалями. Її удостоєно звання заслуженого працівника культури України (1982). Серед інших нагород – орден Святого Рівноапостольного князя Володимира Великого III ступеня Української православної церкви Київського патріархату (2007); почесний орден «Берегиня України» II Національного проєкту «Я – українка» Українського інформаційно-видавничого центру «Галактика» (2017). Л. Ковальчук визнано переможницею міського конкурсу «Жінка року – 99» у номінації «Працівник культури», нагороджено почесною відзнакою УБА «За відданість бібліотечній справі» (1996). За проявлений патріотизм та бездоганне служіння Україні за рішенням оргкомітету міжнародного проєкту «Україна й українці – цвіт нації, гордість країни» Л. Ковальчук вручено зірку «Патріот України» (2011).

Твори

Диктує централізація / Людмила Іванівна Ковальчук // Культура і життя. – 1976. – № 8.

Допомагаємо трудящим виконувати рішення партії // Десята п'ятирічка і культурно-освітні заклади. – Київ : Мистецтво, 1977. – С. 76–87.

Книгу – на службу п'ятирічці : [про досвід роботи б-к Шевченків. р-ну м. Києва] / Л. Ковальчук // Знання та праця. – 1978. – № 11. – С. 18–19.

Книга для себя и для всех / Л. И. Ковальчук // Сов. культура. – 1979. – 10 апр.

В ногу з часом : [про роботу Центр. міськ. б-ки для дорослих ім. Лесі Українки м. Києва] / Л. Ковальчук // Соц. культура. – 1982. – № 3. – С. 16.

Результат співдружності : [про роботу б-к міста назустріч 60-річчю утворення СРСР і 1500-річчя м. Києва] / Л. І. Ковальчук // Культура і життя. – 1982. – 11 квіт. – С. 3.

І наше місце : [про шефську роботу держ. масових б-к м. Києва для дорослих] / Л. Ковальчук // Культура і життя. – 1983. – 7 серп.

Польза обоюдная: [про творчу співпрацю ЦМБ ім. Лесі Українки з інститутом «Союзгазпроект»] / Л. Ковальчук // Библиотекарь. – 1985. – № 12. – С. 34–35.

Дом, в котором правит дружба : [про б-ку Дружби народів у Києві] / Людмила Ковальчук // Библиотекарь. – 1988. – № 8. – С. 40–41.

Єврейська, польська, вірменська, тюркські : [про створення б-к інших народів у Києві] / Людмила Ковальчук // Друг читача. – 1992. – 10 черв.

Сучасність і майбутнє публічних бібліотек : [про Міжнар. наук.-практ. конф. «Публічні бібліотеки: сучасність і майбутнє» журналістці В. Гороженко розповіла директор ЦМБ ім. Лесі Українки м. Києва] // Вечір. Київ. – 1997. – 2 жовт. – С. 14.

Діяльність бібліотек Києва по залученню додаткових джерел фінансування / Л. І. Ковальчук // Міжнародна конференція «Культура і гроші» (збірка матеріалів) / Голов. упр. культури Київ. міськ. держ. адмін. ; Гете-інститут у Києві. – Київ, 1998. – С. 15–18.

Весь світ цілодобово може читати про Україну / Л. Ковальчук // Хрещатик. – 1999. – 17 жовт. – С. 10.

Бібліотека і влада / Л. Ковальчук // Укр. культура. – 2000. – № 11/12. – С. 8–9.

Інтернет-центр Публічної бібліотеки імені Лесі Українки / Л. Ковальчук // Інтернет-центри в публічних бібліотеках : зб. ст. / Держ. акад. керів. кадрів культури і мистецтв ; Укр. бібл. асоц. ; Центр безперерв. інформ.-бібліогр. освіти. – Київ, 2003. – С. 47–51.

Вона єднає українців // Літ. Україна. – 2005. – 18 серп. (№ 32). – С. 7.

Доступ до культурного розмаїття: бібліотечне обслуговування етнічних громад Києва / Л. Ковальчук // Бібл. форум України. – 2006. – № 3. – С. 11–13.

[Роль публічних бібліотек м. Києва у створенні єдиного інформаційного простору / Л. Ковальчук // Бібл. планета. – 2006. – № 1. – С. 22–24.](#)

Публічні бібліотеки Києва у створенні єдиного інформаційного простору / Л. І. Ковальчук // Вир. – 2009. – № 1.

[«Районні чиновники намагаються нас незаконно виселити» / Л. І. Ковальчук // Хрещатик. – 2009. – 8 жовт.](#)

[Сторінки історії розповідають... : відновлення публічних бібліотек м. Києва у післявоєнні роки / Л. Ковальчук, І. Громовенко // Бібл. планета. – 2010. – № 2. – С. 20–23.](#)

Фандрейзингова діяльність публічних бібліотек Києва / Л. Ковальчук // Бібл. форум України. – 2012. – № 1(35). – С. 22–24.

Джерела

Татарчук В. Вогник Людмили Ковальчук / В. Татарчук // Літ. Україна. – 1979. – 28 груд. – С. 1.

Ковальчук Людмила Іванівна // Хто є хто в Україні. – Київ : Фенікс, 1997. – С. 120.

Онищенко О. Директор бібліотеки Людмила Ковальчук / Олексій Онищенко, Наталія Солонська // Бібл. вісн. – 1999. – № 1. – С. 35–37.

Ковальчук Людмила Іванівна // Хто є хто в Україні. – Київ : К. І. С., 2001. – С. 196.

Ковальчук Людмила Іванівна // Жінки України : біогр. енцикл слов. – Київ : Фенікс, 2001. – С. 197 : фото.

Людмила Іванівна Ковальчук // Імена України : біогр. щорічник 2001. – Київ : Фенікс, 2002. – С. 256.

Лобовик І. Справжня українка: Ковальчук Людмила // Жіноче серце, сповнене любові: портрети киянок на початку ХХІ століття : зб. нарисів. – Київ : Просвіта, 2003. – С. 223–229 : іл., фото.

Ковальчук Людмила Іванівна // Кияни : біогр слов. – Київ : Фенікс, 2004. – С. 174.

Ковальчук Людмила Іванівна // Хто є хто в Україні. – Київ : К. І. С., 2004. – С. 368.

Сом М. Господиня Лесиної бібліотеки / Микола Сом // Вечір. Київ. – 2004. – 31 серп. – С. 10.

Ковальчук Людмила Іванівна // Хто є хто в Україні. – Київ : К. І. С., 2007. – С. 440.

Ковальчук Людмила Іванівна // Україна й українці – цвіт нації, гордість країни. – Київ : Галактика-С, 2011. – С. 122.

Примарні слухання, або Хто врятує сільські бібліотеки? : [про виступ директора Публ. б-ки ім. Лесі Українки м. Києва на парламент. слуханнях] // Селян. правда. – 2011. – 2 серп. – С. 3.

Ковальчук Людмила Іванівна // Портрети сучасниць. Книга пошани. – Вип. 4. – Київ, 2013. – С. 53.

Коваленко Р. М. Біографія сумління і честі / Раїса Коваленко, Ольга Романюк // Бібл. вісн. – 2015. – № 1. – С. 67–68.

Біографія сумління і честі / Публічна бібліотека імені Лесі Українки міста Києва : [сайт]

Трубайчук Олена Михайлівна

Статтю створено : 15.03.2021

Останній раз редаговано : 25.03.2021